

རྣམ་ཚང་པའི་གྲུང་ལྷའི་གསོལ་མཚོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་འགྲུར་བ།

སེངྏེད་བང་ལྷུག། ཞིབ་འཚོལ་འགོ་དཔོན།

རིག་གཞུང་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲྭ། རྫོང་གསལ།

DOI: <https://doi.org/10.17102/rigzoedjournal.cics.rub.4.003>

བརྗེད་དོན།

རྣམ་ཚང་པའི་གྲུང་ལྷ་ཟེར་མི་འདི་ བཀྲ་ཤིས་གཡང་ཚེ་ སྤྱོད་མི་བྱང་ས་ཤེད་འོག་ གཡུས་ཚན་ རྟོགས་དཀའ་སྤྱུག་དང་ཐོང་ཁར་ཚུ་གིས་བསྟེན་མི་གྲུང་ལྷ་དཀར་པོ་འདི་ལུ་སྤྱོད་ཡིན་པས། གྲུང་ ལྷའི་གསོལ་མཚོད་འདི་ ཉེ་མ་ལས་དར་ཉེ་ཡོད་པ་ཡིན་རུང་ ད་རེས་ནངས་པ་ཉམས་ཆག་བྱུང་སྟེ་ ཡོད་པའི་ཁར་ དེ་གི་འབྱུང་ཁུངས་དང་དགོས་པ། བྱ་སྐྱོའི་རིམ་པ་ཚུ་ ད་རེས་ནངས་པའི་ན་གཞོན་ ཆ་ཁུབ་ཀྱིས་ཡང་ ཉེ་མ་གོ་དོ་ཡོད་པ་མ་ཚད་ ལམ་སྟོལ་དེའི་སྐོར་ལས་ཉེ་མ་ཞིབ་འཚོལ་ འབད་འབདམ་ཡང་མིན་འདུག། དེ་འབདམ་ལས་ ཁུངས་བཅོན་ཐབས་ལམ་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ རྣམ་ ཚང་པའི་གྲུང་ལྷའི་རྒྱུ་ཁུངས་དང་བྱ་རིམ་ཚུ་ཁ་གསལ་བཟོ་ཐབས་ལུ་ དམིགས་གཏད་དེས་མེད་ཀྱི་དཔེ་ ཚད་ཐོག་ ལྷ་གསོལ་དེ་གི་སྐོར་ལས་ཤེས་མི་ཚན་ཤོས་ཚུ་དང་གྲུང་ལྷ་གསོལ་མི། དེ་ལས་འབྱུང་རབས་ དང་ཞིབ་འཚོལ་ཚུ་ཤོག་ཚུ་ལས་ གནས་སྤྱད་བསྟུ་ལེན་འབད་དེ་ནང་དོན་དང་བཟོད་དོན་དཔེ་ དཔེ་ དཔེ་འབད་བའི་སྐབས་ གནས་སྤྱད་སྤྱུ་འབྲས་དེ་ཡང་ གཡུས་གོ་དེ་ནང་ལུ་གྲུང་ལྷ་གསོལ་ནི་གི་ སྟོལ་འདི་ཡང་ ཉེ་མ་བོད་ལས་ གྱི་གུམ་བཅོན་པོའི་སྤྱོད་དང་སྤྱོད་མོ་འཁོར་དང་ བཅས་པ་གཡུས་གོ་དེ་ནང་ལུ་བྱོན་ཉེ་གདན་ས་ཆགས། དེ་ལས་བོན་དང་འབྲེལ་བའི་ལྷ་གསོལ་ དང་སྤྱུ་གསོལ། བསང་དང་གསུང་གཏར་ནི། གྲུང་ལྷ་གསོལ་ནི་ལ་སོགས་པ་ཚུ་དར་ཡོད་པ་མ་ཚད་ དེའི་བརྒྱུད་པ་གིས་ གཡུས་གོ་གཞན་གྱི་ནང་ལུ་ཡང་ གྲུང་ལྷ་དང་སྤྱུ་བཟང་ལ་སོགས་པ་དར་ ཡོད་པ་སྟེ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡི། དེ་བཟུམ་གྱི་ལྷ་གསོལ་འདི་ ཁ་སྤྱོད་གི་ཚོག་དང་སྤུལ་ཐངས་ཀྱི་རིམ་ པ། རྒྱུ་ཚོད་ཚུ་གྲུང་བ་སོང་ཡོད་པ་སྟེ་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི། ལྷ་གསོལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཞིབ་འཚོལ་ ཚུ་ཤོག་འདི་གིས་ གཡུས་གོ་ནང་གི་ལྷ་གསོལ་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ལམ་སྟོལ་ཉམས་སྤྱད་འབད་

ཞི་དང་ མ་འོངས་ན་གཞོན་ཚུ་གིས་དེ་གི་ཁུངས་དང་དགོས་པ་ཚུ་ཤེས་ནི་དོན་ལུ་གྲང་
ལྟའི་གསོལ་མཚོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་བྱ་རིམ་ཚུ་ག་ཤམ་གྱི་ཚུམ་ཤོག་ནང་ལུ་ཁ་གསལ་སྟེ་བཀོད་དེ་
ཡོད།

གཙོ་ཚིག། གྲང་ལྟ། གསོལ་མཚོན། བོན་ཚོས། ལྷ་ཤིང། ལྷ་བྲ།

དོ་སྟོན།

སྤྱིར་བཏང་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལམ་སྟོལ་མ་འདྲམ་ཡོད་དོ་བཟུམ་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ལུ་ཡང་
ལམ་སྟོལ་མ་འདྲམ་ལེ་ཤ་ཡོད་པའི་ནང་ལས་ བཟུ་ཤེས་གཡང་ཅེ་ ལྟོང་མི་བྱང་ས་གཡུས་ཚན་ནང་
ལུ་དར་ཏེ་ཡོད་པའི་སྐྱུག་ཚང་པའི་གྲང་ལྟ་ཟེར་མི་འདི་ གཡུས་སྐྱུག་ཚང་ཟེར་ས་ལུ་ ལོ་རྒྱུར་བཞེན་
གསོལ་བའི་ བོན་དཀར་གྱི་ལྷ་གསོལ་ཅིག་ལུ་གོམ་ཡིན། ཏེ་མ་འབད་བ་ཅིན་ གཡུས་ཚན་འདི་
ནང་ལུ་གྲང་ལྟ་འདི་ ལོ་གཅིག་ལུ་ཚར་གཉིས་རེ་ གསོལ་དོ་ཡོད་པ་ཡིན་རུང་ད་རེས་ནངས་པ་འབད་
བ་ཅིན་ ལོ་གཅིག་ལུ་ ཚར་གཅིག་ལས་བརྒལ་ མི་གསོལ་དོ་ཡོད་པ་མ་ཚད་ གྲང་ལྟ་དེ་གི་བྱ་སྟོའི་
རིམ་པ་དང་ཐོབ་ལམ། སན་གོད་ཚུ་གི་སྟོར་ལས་ཤེས་མི་ཡང་ སན་ཤོས་ཁོང་གསུམ་དེ་ཅིག་མ་
གཏོགས་གཞན་ག་ཡང་མིན་འདུག། དེ་གི་སྟོར་ལས་ ཞིབ་འཚོལ་འབད་དེ་ཡིག་ཐོག་ལུ་མ་བཀོད་
བ་ཅིན་ལྷ་གསོལ་དེ་ཉམས་ནི་གི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་མ་ཚད་ ལྷ་གསོལ་དེ་ལུ་བརྟེན་ གཡུས་ཚན་འདི་
ནང་ལུ་ གོད་ཆུན་ཚབ་ཚེན་འབྱུང་ནི་གི་ཉེན་ཁ་ཡང་འདུག། དེ་ཡང་གྲང་ལྟ་འདི་ གཡུས་གོ་
ནང་མི་དག་པ་ཅིག་གིས་རྒྱུང་གཅིག་མ་གཏོགས་གཞན་གྱིས་སྤུལ་ཐངས་གྱི་བྱ་རིམ་དང་རྒྱལ་
ཁུངས་ཚུ་མ་ཤེས་པར་འདུག།

དེ་བཟུམ་སྟེ་ར་ གཡུས་ཚན་ནང་ལུ་ཡོད་པའི་ལམ་སྟོལ་ཚུ་རེ་རེ་བཞེན་ཉམས་ཏེ་འགྱོ་བ་ཅིན་
གཡུས་ཚན་ནང་ལུ་རྒྱུང་གཅིག་མེན་པར་ རྒྱལ་ཁབ་གྱི་རོ་རྟུགས་ལུ་གོད་པ་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་
ཡང་ཚེ་རིང་རོར་འཛོམས་ (ལོ་མེད) ཀྱིས། རིག་གཞུང་འདི་ཉམས་པ་ཅིན་ མི་རིགས་ཚུ་ལུ་

འགྲུར་བ་འགྲོའོང་ཟེར་བཤད་དོ་བཟུམ་སྟེ་ ང་བཅས་འབྲུག་གི་རིག་གཞུང་འདི་ཉམས་པ་ཅིན་
 འབྲུག་པའི་མི་རིགས་ཚུ་ལུ་འགྲུར་བ་སློམ་འགྲོ་ནི་ཨིན་མ་མ་ཚད་ འབྲུག་གི་མི་རིགས་ཅ་མེད་
 འགྲོ་ནི་གི་ཉེན་ཁ་ཡང་ཡོད་པ་ཨིན། མཁན་པོ་ཚུལ་ཁྲིམས་སློ་གོས་ (༢༠༠༤ ཤོག་གྲངས། ༡) གྱིས་ཡང་
 དུས་དང་བསྟུན་རང་སྲུང་ལ་གནད་དུ་བསྐྱེལ་བའི་སྐབས་“རང་བསྲུང་མི་ཤེས་ལུལ་སྐྱོར་གྱིས། ཁན་ངན་སྲོད་
 ངན་ཡོངས་ལ་འགོ། འཁོར་ཡུག་འབགས་ཤིང་རིགས་གནས་ཉམས། ཐོབ་པ་ལས་ཀྱང་ཤོར་བ་མང། །”
 ཟེར་དོ་བཟུམ་ཉམས་སྲུང་འབད་དེ་ན་གཞེན་ཚུ་ལུ་གོ་བདམ་སྲོད་པ་ཅིན་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དོ་རྟགས་ཉམས་ནི་གི་
 ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་ལས་ཉམས་སྲུང་འབད་དགོ་པ་ཁག་ཟེ། ཡང་དེ་ཉིད་ལས་ “གཞན་ལུལ་གནས་ཀྱི་པ་སྐྱད་
 དང་། རམ་མས་རིག་གཞུང་བསྐྱབ་པའི་གྲ། སློ་ཚོགས་ཐབས་ཀྱིས་བསྐྱབ་བྱ་ཞིང་། རང་གིས་གང་ཤེས་སྲུག་
 གྲར་བསྐྱབ། །” ཟེར་ཐབས་ཤེས་སློ་ཚོགས་ཀྱི་ཐོག་ལས་ རིག་གཞུང་ཚུ་ཉམས་སྲུང་འབད་དགོ་པ་འབད་
 གསུངས་ཏེ་འདུག།

དེ་འབད་མ་ལས་ སྤྱིར་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་གཏང་ཐབས་དང་ ལྷག་
 པར་དུ་གཡུས་གོ་འདི་ནང་གི་ལམ་སྲོལ་ཉམས་པ་སྐྱར་གསོ་འབད་ནི། མ་འོངས་པའི་ན་གཞེན་ཚུ་
 གིས་གཡུས་གོ་འདི་ནང་ལུ་དར་ཡོད་པའི་ལམ་སྲོལ་གི་འབྲུང་རབས་ཚུ་ ཤེས་ཐབས་ལུ་དམིགས་ཏེ་
 དོན་ཚན་ཀྱི་འོས་འབབ་འབྲིལ་ བྱངས་བཅོན་ཐབས་ལམ་ལག་ལེན་འཐབ་ཐོག་ལས་ དི་བ་དིས་
 ལན་འབད་ཡོད་པ་མ་ཚད་ གཞན་ཡང་ཞིབ་འཚོལ་གྱི་ཚུམ་ཤོག་དང་འབྲུང་རབས་ལ་སོགས་པ་ཚུ་
 བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དེ་ བསྐྱེལ་ལེན་འབད་ཡོད་པའི་གནས་སྲུང་ཚུ་ བད་དོན་དང་བཟོད་དོན་དབྱེ་
 དབྱེད་ཀྱི་ཐོག་ལས་ དེ་ཡང་ གནད་དོན་དང་པ་སྤྱིར་བཏང་གྲུང་ལྷའི་འབྲུང་རབས། གཉིས་པ་
 གྲུང་ལྷ་གསོལ་མཚོད་སྲུལ་དགོ་པའི་རྒྱ་མཚན། གསུམ་པ་གྲུང་ལྷའི་གསོལ་མཚོད་སྲུལ་ཐངས་ཀྱི་
 རིམ་པ། བཞི་པ་གྲུང་ལྷ་བཟང་མ་བཟང་གི་བརྟག་ཐབས། ལཱ་པ་གཡུས་ཚན་དེ་ནང་ལུ་དར་ཡོད་
 པའི་གྲུང་ལྷའི་རིགས། དུག་པ་གྲུང་ལྷ་གསོལ་མཚོད་ཀྱི་གྲུར་བ་དང་དཀའ་ངལ་བཅས་ གནད་དོན་
 དུག་གི་ཐོག་ལས་གྲུབ་འབྲས་དང་གོས་བསྐྱར་ཚུ་གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད་མི་འདི་གིས་ སྲོང་མི་
 བྱང་སའི་གཡུས་ཚན་ནང་ལུ་ དར་ཡོད་པའི་སྐྱག་ཚང་པའི་གྲུང་ལྷ་ གསོལ་མཚོད་ཀྱི་རྒྱབ་བྱངས་ཚུ་

ཤེས་ཚུགས་པ་མ་ཚད་ ལྷ་གསོལ་དེ་ཉམས་སྲུང་འབད་ནི་ལུ་ལྷན་ཐབས་འབད་ཚུགས། དེ་ལས་
གཞན་གཡུས་ཚན་དེ་ནང་ལུ་ ལྷ་གསོལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཞིབ་འཚོལ་འབད་བའི་སྐབས་གནད་དོན་
ཁ་གསལ་འཐོབ་ནི་ལུ་ལྷན་ཐབས་འབད་ཚུགས།

ཚུམ་རིག་བསྐྱར་ཞིབ།

གྲུང་ལྷ་ཟེར་མི་འདི་ བད་དང་སྤྱི་གོ་ལ་སོགས་པ་ཚུ་མི་འབྲུང་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལོ་ལྟར་བཞེན་འགོ་
འབྲེན་འཐབ་སྲོལ་ཡོད་པའི་ལྷ་གསོལ་ཅིག་ཡིན་མཁེས་ དོན་ཚན་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་འཐོབ་
ནི་གི་དོན་ལུ་དང་ དཀའ་ངལ་ཚུ་མོས་འཛིན་འབད་ཐབས་ལུ་ འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ཚུམ་ཤོག་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་
དེ་ཡོད།

གྲུང་ལྷ་གསོལ་དགོ་པའི་རྒྱབ་ཁུངས།

ང་བཅས་རའི་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ ལམ་སྲོལ་གྱིས་ཕྱག་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་འབད་མ་ལས་ གཡུས་
ཚན་རེ་རེ་ལུ་ཡང་ ལམ་སྲོལ་མ་འདྲམ་ལེ་ཤ་ཡོད་པ་ཡིན་རུང་ དེ་ཚུ་གི་རྒྱབ་ཁུངས་དང་བྱ་རིམ་ཚུ་
གི་སྐོར་ལས་ ཤེས་མི་དེ་ཅིག་མེད་པ་ལས་བརྟེན་ ཉམས་ནི་གྲུང་སྟོན་དེ་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་བརྟེན་སྟེ་
ང་ བཀྲ་ཤིས་གཡང་ཚེ་ སྟོང་མི་བྱང་ས་ལུ་ དར་ཏེ་ཡོད་པའི་སྐབས་ཚང་པའི་གྲུང་ལྷ་དེ་ དུམ་གྲ་
ཅིག་ཉམས་ཆག་ཤོར་ཏེ་ཡོད་པ་མ་ཚད་ དེ་གི་རྒྱབ་ཁུངས་དང་བྱ་སྟོན་རིམ་པ། བན་གཞོན་ཚུ་གི་སྐོར་
ལས་ལེ་ཤ་གིས་མི་ཤེས་དོ་ཡོད་པ་ལས་ ཞིབ་འཚོལ་འབད་དགོ་པའི་གནས་དོན་ཅིག་གྱུར་ཏེ་འདུག།
སྦྱིར་བཏང་ང་བཅས་རའི་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ རྫོང་ཁག་རེ་རེ་ནང་ལུ་ལོ་ལྟར་བཞེན་རང་སའི་
སྤྱི་སྡེ་ལྷ་དང་ཡུལ་ལྷ་ཚུ་ལུ་ གསོལ་མཚོན་སྤུལ་ཐངས་མ་འདྲམ་ལེ་ཤ་ཅིག་ར་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་སྟེ་
གསོལ་མཚོན་སྤུལ་དགོ་མི་འདི་ཡང་ བཞེད་ཚུ་ལོ་སོགས་པའི་རྒྱུ་རུ་ཚུ་ལས་སྐབས་འབད་
ནི་གི་དོན་ལུ་ཡིན་མས། བོམ་མ་རེ་ལེ་ (Prommaret, ༢༠༠༤) གིས་ཡང་ ཡུལ་ལྷ་ཚུ་ལུ་
གསོལ་མཚོན་བཏང་དགོ་པའི་དམིགས་ཡུལ་གཙོ་བོ་ར་ གཡུས་དེ་ནང་ལུ་ཞི་བདེ་དང་དགའ་སྦྱིན་འོང་
ཐབས་ལུ་ ཡུལ་ལྷ་ཚུ་ལུ་དུས་ཚོད་དང་བསྐྱེད་ཏེ་གསོལ་མཚོན་ཚུ་ སྤུལ་མེད་པས་ཟེར་བཀོད་དེ་

འདུག། ཨོ་རྒྱལ་དཔལ་མགོན་ (༡༠༠༡) གྱིས་བཤད་དོ་བཟུམ་འབད་བ་ཅིན་ མི་ལྷུགས་འཕེལ་ཏེ་ལོ་
ཐོག་ལེགས་པའི་ཐབས་ལུ་དམིགས་ཏེ་མཚོན་པ་སྤུལ་ཤ་ཨིནམ་སྡེ་བཤད་དེ་འདུག།

གྲུང་ལྷ་གི་འབྲུང་རབས།

བདུད་འཛུམས་འཛིགས་བྲལ་ཡེ་ཤེས་རྡོ་རྗེ་ (༡༠༡༣) གིས་འབད་བ་ཅིན་ གྱི་གུམ་བཙན་པོའི་བཙུན་
མོ་ ལྷ་སྲིན་མེ་ལྷུམ་མངལ་ལས་ མི་མ་ཡིན་གྱི་བྱ་རུ་ལས་སྦྱེས་ཟེར་མི་ཅིག་ འཕྲུངས་ཞིནམ་ལས་
འགོ་བཟུང་སྟེ་ གནམ་བོན་གཤེན་པོ་ཆེ་དང་བོན་གཞུང་ཟེར་མི་གཉིས་བྱུང་ལུག། ད་རུང་བོང་བྱ་རྒྱ་བ་
ཅན་ཟེར་མི་ཅིག་བྱུང་ཞིནམ་ལས་ ཁོ་ལོ་བཙུ་གཉིས་ལྷག་པ་འགྲོམ་ད་ གཡུས་གོ་འདི་ནང་ལུ་ལྷ་འདྲེ་
འདི་ཚུ་ཡོད་པ་ལས་ཁོང་ཆ་བྱབ་ལུ་གསོལ་མཚོན་སྤུལ་ཚུལ་འདི་ཚུ་ཡང་ཁོ་གི་ཤེས་ཡོད་པ་སྡེ་ཨིན་པས།
དེ་ལས་འགོ་བཟུང་སྟེ་ ལྷ་དང་འདྲེ་ལུ་གསོལ་མཚོན་སྤུལ་ནི་གི་ལཱ་འདི་འབད་དོ་ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་
རྡོལ་བོན་ཟེར་མི་འདི་དར་ལུག། དེ་ལས་འགོ་བཟུང་སྟེ་ མི་ཤེས་ད་ལུ་ གཤེན་ཅིས་བལྟ་ནི་ ལྷག་
གཡང་ལྷག་ནི་ གདོན་འདྲེ་འདི་ཚུ་ལུ་གསོལ་མཚོན་འབད་ནི་ལ་སོགས་པ་ཚུ་དར་ལུག་ཟེར་ཨིན་པས།
ཨིན་རུང་དེ་ཚུ་ག་ར་བོད་ལུ་བྱུང་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་འབད་ཤ་ལས་ དེའི་སྐབས་ལུ་ ང་བཙན་འབྲུག་ལུ་
ལྷ་དང་འདྲེ་ཟེར་བའི་ཐ་སྣང་མེད་པ་ལས་བརྟེན་ དེ་ཚུ་ལུ་གསོལ་མཚོན་སྤུལ་ཏེ་གསོལ་ཤ་བཏབ་ནི་གི་
སྲོལ་ཡང་མ་བྱུང་ལུག། དེ་བཟུམ་སྡེ་ར་ གྲུང་ལྷ་ལུ་གསོལ་ནི། བསང་དང་གསུར་བཏང་ནི་གི་སྲོལ་ཚུ་
ཡང་མ་བྱུང་པས། འབྲུག་ལུ་འབད་བ་ཅིན་ གྱི་གུམ་བཙན་པོ་ཆེ་ལས་འདས་ཏེ་ ལུལ་ལས་ཁོ་རའི་
སྲས་དང་སྲས་མོ་ཚུ་ གཡུས་གོ་འདི་ནང་བྱོན་ཞིནམ་ལས་ཚུར་རྒྱུང་མ་གཅིག་དར་ལུག།

བསྟན་འཛིན་རྡོ་རྗེ། (ལོ་མེད།) གིས་བཤད་དོ་བཟུམ་སྡེ་བ་ཅིན་ འབྲུག་ཤར་ཚུགས་གྱི་མི་ཡིག་གྲུང་
ཙམ་ཡང་མ་ཤེས་མི་འདི་ཚུ་གིས་ཡང་ ལྷ་དེ་དང་འདི་ཡོད་ མི་ནམ་ད་ལུ་ འདི་ཚུ་ལུ་གསོལ་མཚོན་
འབད་ཐངས་ བསང་དང་གསུར་གཏང་ཚུལ་ ར་སྦྱེམས་དང་ཆང་སྦྱེམས་སྤུལ་ཐངས་ རྒྱལ་པོ་
དང་བཙན་ལུ་གསོལ་མཚོན་སྤུལ་ཐངས་ཚུ། དེ་ལས་གཞན་ཡང་ མི་འདི་ཚུ་ནམ་ད་ལུ་ ཆང་སྤུང་

སྐྱོགས་ནང་བཀང་སྟེ་གཏོར་ནི་དང་། ཕྱེ་གསུར་གཏང་ནི་ གཤེན་འབྲེ་དང་བདུད་ལ་སོགས་པའི་མིང་ འབོ་ཞིན་མ་ལས་ ལ་སྐྱང་འབད་ནི་ལ་སོགས་པ་རྩེ་ གྲི་གུམ་བཙན་པོའི་སྐུ་སྐུ་ ཉ་ལྷི་དེ་བོད་ལས་ འབྲུག་ཤར་ཕྱོགས་ལུ་བྱོན་ཞིན་མ་ལས་རྩེ་ དར་ཡོད་པ་བཤད་དེ་འདུག།

གུང་ལྷ་གསོལ་མཚོན་འདི་གི་སྐོར་ལས་ ཞིབ་འཚོལ་མཐེལ་ཕྱིན་འབད་དེ་མེད་རུང་ དཔལ་མགོན་ (Pelgen, ༢༠༠༢) གྲིས་ སྤྱིར་བཏང་ནང་པའི་ལྷ་བ་ལས་གཞན་པའི་འཇིག་རྟེན་མི་གནགས་གིས་ མཚོན་སོལ་ག་ར་བོན་ཚོས་སྟེ་བཤད་དོ་བཟུམ་སྟེ་ ད་ལྟོ་བཀྲིས་གཡང་ཅེ་ ཆེ་འོག་སྟོང་མི་བྱང་ས་ གཡུས་རྟོགས་ད་ཀའ་ལྷུག་དང་ཐོང་ལར་རྩེ་གིས་གསོལ་མི་གུང་ལྷ་འདི་ཡང་བོན་ཚོས་ཨིན་མེན་དང་བོན་ གྲི་ནང་ལས་བོན་དཀར་དང་བོན་ནག་ག་ཅི་ཨིན་ན་རྩེ་ ལེགས་ཤོམ་སྟེ་བརྟུག་ཞིབ་འབད་དེ་ཡོད། ད་རུང་ དཔལ་འབྱོར་ (Penjor, ༢༠༡༡) གྲིས་བཀོད་མི་ནང་ འཇིག་རྟེན་ནང་མི་མ་ཡིན་པའི་ ལྷ། འབྲེ། བདུད། གཤེན་འབྲེ། གཏོན་དང་འབྲུང་པོ་རྩེ་ལུ་ གསོལ་མཚོན་ལུ་མི་ཡོད་པའི་སོལ་ག་ར་བོན་ཚོས་ ཨིན་མ་སྟེ་བཤད་པ་ཨིན་མས། དེ་འབད་མ་ལས་ གོང་གི་རྩོམ་རིག་བསྐྱར་ཞིབ་ནང་ལུ་གུང་ལྷ་དེ་གི་ འབྲུང་ཁུངས་དང་གསོལ་དགོ་པའི་ཁུངས་བཀོད་དེ་ཡོད་རུང་གཡུས་གོ་དེ་ནང་ལུ་ གུང་ལྷ་གསོལ་ ཐངས་ཀྱི་རིམ་པ་དང་མཁོ་ཆེ། ལ་སྐྱང་གི་ཚིག་ལག་ལེན་འཐབ་རྩེ་ལ་དང་དུས་ཚོན་རྩེ་ལ་བཀོད་དེ་ མེད་པ་ལས་ གནད་དོན་དེ་གི་ཐོག་ལས་ཞིབ་འཚོལ་འབད་དེ་ཡོད།

ཞིབ་འཚོལ་ཐབས་ལམ།

གནས་སྤྱད་བསྐྱེལ་གྱི་ཐབས་ལམ།

སྤྱིར་བཏང་ཞིབ་འཚོལ་གྱི་ཐབས་ལམ་འདི་ཡང་ ཁུངས་བཙན་གྱི་ཐབས་ལམ་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ཞིབ་འཚོལ་ འབད་དགོཔ་ལས་ གུང་ལྷ་གསོལ་མཚོན་གྱི་བྱ་རིམ་དང་དུས་ཚོགས། འགྱུར་བ་རྩེ་ག་དེ་སྟེ་ར་སོང་ ཡོད་པ་ཨིན་ན་དབྱེ་དབྱེ་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཁུངས་བཙན་ཐབས་ལམ་དང་། དེ་གི་ནང་ལས་ ལམ་ སོལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐབས་ཤེས་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ཡོད། དེ་ཡང་དམིགས་གཏང་ངེས་མེད་དཔེ་ཚང་

ཀྱི་ཐོག་ལས་ མཁོ་བའི་གནས་ཚུལ་བྱིན་ཚུགས་པའི་མི་ངོ་གྲང་ལྷ་གསོལ་མི་རྒན་ཤོས་བཞི། གྲང་ལྷ་
དང་འབྲེལ་བའི་བྱིས་གྲང་ལྷའི་གཙོ་ཅན་ལྷ་དང་ན་གཞོན་གསུམ་དེ་ཅིག་ལུ་རིམ་སྒྲིག་ཆ་ཙམ་གྱི་དྲི་བ་
དྲིས་ལན་ཐོག་ལས་ གནས་སྤྱད་ཚུ་བསྐྱེལ་ལེན་འབད་དེ་ཡོད། དེའི་སྐབས་ལུ་ སྤྱ་རྒྱུང་ཅ་ཆས་ལེན་
འབབ་ཡོད་པ་མ་ཚད་ ལྷ་རྟོག་འབད་དེ་བསྐྱེལ་ལེན་འབད་ཡི།

གནས་སྤྱད་དབྱེ་དབྱེ་གྱི་ཐབས་ལམ།

ཁུངས་བཙན་ཐབས་ལམ་ལག་ལེན་འབབ་སྟེ་བསྐྱེལ་ལེན་འབད་ཡོད་པའི་གནས་སྤྱད་ཚུ་ཡང་ ལན་དོན་དབྱེ་
དབྱེ་དང་བརྗོད་དོན་དབྱེ་དབྱེ། ཡིག་ཆ་དབྱེ་དབྱེ་གསུམ་ལག་ལེན་འབབ་སྟེ་དབྱེ་དབྱེ་འབད་དེ་
ཡོད། དེ་ཡང་དྲི་བ་དྲིས་ལན་གྱི་ཐོག་ལས་བསྐྱེལ་ལེན་འབད་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཚུ་ དང་པ་ཡིག་ཐོག་
ལུ་ཕབ། གཉིས་པ་མཚན་རྟགས་བཀའ་ཐོག་ལས་བརྗོད་དོན་ངོ་འཛིན་འབད་ཡི། གསུམ་པ་གོ་རིམ་
བསྐྱིགས་ཏེ་བརྗོད་དོན་བཟོ་ཐོག་ལས་ ཚུམ་ཤོག་ནང་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ཁར་ ལྷ་གསོལ་དང་འབྲེལ་
བའི་ཞིབ་འཚོལ་ཚུམ་ཤོག་དང་འབྲུང་རབས་ནང་ལས་ བསྐྱེལ་ལེན་འབད་ཡོད་པའི་གནས་སྤྱད་ཚུ་
ལན་དོན་དང་ཡིག་ཆ་དབྱེ་དབྱེ་ཐབས་ལམ་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ལས་དོན་འབྲེལ་ཚུ་བཀོད་དེ་ཡོད།

གྲུབ་འབྲས་དང་གྲོས་བསྟུར།

གྲང་ལྷ་ཟེར་མི་འདི་ བོན་ཚོས་དང་འབྲེལ་བའི་ ལོ་ལྟར་བཞིན་འགོ་འདྲེན་འབབ་སོལ་ཡོད་པའི་ ལྷ་
གསོལ་ཅིག་ཡིན་མ་ལས་ གཡུས་ཁའི་རྒན་ཤོས་ཚུ་དང་ཅིག་ཁར་དྲི་བ་དྲིས་ལེན་འབད་ཡོད་པའི་
གནད་དོན་དང་ ཚུམ་རིག་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དེ་ བསྐྱེལ་ལེན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་གྲུབ་འབྲས་དང་གྲོས་
བསྟུར་ཚུ་གཤམ་ལུ་བཀོད་དེ་ཡོད།

སྦྱིར་བཏང་གྲང་ལྷའི་འབྲུང་རབས།

ང་བཅས་འདི་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ ལན་པ་ཚོས་ཀྱི་བསྟན་པ་མ་དར་བའི་གོང་ལས་ བོན་གྱི་བསྟན་

ཕ་དར་ཡོད་པ་ལས་བོན་དང་འབྲེལ་བའི་གསོལ་མཚོད་འབད་ཐངས་མ་འབྲམ་ལེ་ཤ་ར་དར་ཏེ་ཡོད་པ་
 ཡིན། དེ་བཟུམ་སྐྱེ་ར་གཡུས་འདི་ནང་ལུ་ཡང་ བོན་དང་འབྲེལ་བའི་གསོལ་མཚོད་སྤུལ་ཐངས་ལེ་ཤ་ར་
 དར་ཏེ་ཡོད་ས་ལས་ གྲུང་ལྷ་ལུ་ཡང་མ་འབྲམ་ལག་གསུམ་དེ་ཅིག་འདུག། ཡིན་རུང་གཡུས་ལའི་རྒན་
 ཤོས་ཚུ་གིས་འབད་བ་ཅིན་ གྲུང་ལྷ་འི་གསོལ་མཚོད་སྤུལ་སྲོལ་དེ་ཡང་ དང་སྤུ་ཕམ་གི་སྐབས་ལས་ར་
 སྲོད་ལུག། དེ་ཚུ་ག་ཏེ་ལས་དར་དར་མ་ཡིན་ན་དང་ག་དེ་སྐྱེ་དར་དར་མ་ཡིན་ན་ཚུ་ ག་ནི་ཡང་མི་ཤེས་
 ཟེར་ཡིན་པས། བསྟན་འཛིན་དོ་རྗེ་ (ལོ་མེད) གིས་འབད་བ་ཅིན་ བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གི་གྲུམ་བཙན་པོའི་
 སྲས་ཉ་མི་དཔོན་གཡོག་ཚུ་ དུས་རབས་འགོ་མ་བཅུ་གས་པའི་རྟེ་མ་ (B.C ༥༠༠) ལུ་སྟན་
 རྗེངས་འབྲུག་ལུ་བྱོན་ཞིན་མ་ལས་ཚུར་ གཡུས་གོ་འདི་ནང་ལུ་བྱོན་ཏེ་ཉ་མཁར་ཟེར་བའི་རྫོང་བཞེངས་
 ཏེ་གདན་ས་བཙགས་མི་ལས་ཚུར་འབྲུག་ཤར་བྱོགས་ལུ་བོན་གི་བསྟན་པ་དར་ཡོད་པ་མ་ཚང་ ལྷག་
 པར་དུ་གཡུས་གོ་འདི་ནང་ལུ་བོན་གི་ལྷ་གསོལ་དང་སྤྱུ་གསོལ། བསང་གསུར་གཏང་ནི་དང་གྲུང་ལྷ་
 གསོལ་ནི། དེ་ལས་སྐྱེ་བཟང་གསོལ་ནི་ལ་སོགས་པ་བོན་གི་ལམ་སྲོལ་ལེ་ཤ་དར་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཚུ་
 ཡང་བཀོད་དེ་འདུག། དེ་འབད་མ་ལས་གཡུས་གོ་འདི་ནང་ལུ་ཡོད་པའི་གྲུང་ལྷ་འི་གསོལ་མཚོད་འདི་
 ཡང་ རྒྱལ་པོ་དེ་བྱོན་ཞིན་མ་ལས་ཚུར་ བོན་གི་བསྟན་པ་དར་ནི་འགོ་བཅུ་གས་པ་དང་འབྲེལ་ གྲུང་ལྷ་
 ལུ་གསོལ་མཚོད་སྤུལ་ནིའི་སྲོལ་ཡང་དར་ཡོད་པ་ཡིན་མ་འདྲི་གོང་གི་ལོ་རྒྱུས་བལྟ་སྟེ་ཤེས་ཚུགས་པས།
 རྒྱལ་པོ་དེ་གི་བརྒྱུད་པ་ཚུ་ཡང་ལུང་སྤོགས་སོ་སོ་ནང་ལས་ཕར་ གྲུང་ལྷ་དང་སྐྱེ་བཟང་གསོལ་ནི་ལ་
 སོགས་པ་བོན་གི་གསོལ་མཚོད་སྤུལ་སྲོལ་ཚུ་ཡང་དར་བྱུང་སོང་ལུག། འདི་ཡང་ རྒྱལ་པོ་དེ་གི་སྲས་
 དང་སྲས་མོ་ཚུ་གིས་ ས་གནས་བཙན་མཁར་ལ་ཟེར་ས་ལུ་བཞེངས་ཡོད་པའི་སོ་བྲང་གི་ཤུལ་འདི་
 ད་རེས་ནངས་པ་ཡང་མཐོང་ནི་ཡོད་པ་མ་ཚང་ གཡུས་གོ་དེ་ནང་ཡང་བོན་དང་འབྲེལ་བའི་གསོལ་
 མཚོད་སྤུལ་སྲོལ་ལེ་ཤ་དར་ཡོད་པ་ཡིན།

གྲུང་ལྷ་གསོལ་མཚོད་སྤུལ་དགོ་པའི་རྒྱ་མཚན།

གྲུང་ལྷ་ལྷ་གསོལ་མཚོད་སྤུལ་དགོ་པའི་རྒྱ་མཚན་གཙོ་བོ་ར་ མགྲུ་ཉོག་ན་ནི་དང་མིག་ཉོ་གི་རྒྱུ་བསལ་
 བྱིའི་དོན་ལུ་སྤེ་སྤུལ་ཨིན་ཟེར་བཤད་ནི་འདུག། དེ་མཚན་ གྲུང་ལྷ་ཟེར་མི་འདི་ བྱིམ་གྲུང་གི་རྣམ་དང་
 མི་རྒྱ་གིས་གསོལ་མཚན་བཏབ་སའི་ཡུལ་ཅིག་ཨིན་མས། དེ་ལྷ་གསོལ་མཚན་བཏབ་པ་ཅིན་བྱིམ་ནང་ཡོད་མི་མི་
 ག་ར་ མགྲུ་ཉོག་དང་མིག་ཉོ་ན་ནི་རྒྱ་གི་རྒྱུ་དན་ལས་སྤྱབས་འབད་དོ་ཡོད་པ་ལས་ རྒྱུ་དན་དེ་རྒྱ་
 ལས་སྤུང་སྤྱོད་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་གསོལ་མཚོད་སྤུལ་ཨིན་ཟེར་བཤད་ནི་འདུག། (རྩ་རྒྱུ་འབྲེལ་
 སྤྱི་ཚེས་ ༤/༡༢/༢༠༢༤)། དེ་བཟུམ་གྱི་གྲུང་ལྷ་གསོལ་མཚོད་མ་སྤུལ་བ་ཅིན་གཞོན་སྤོམ་འདི་ཡང་ མིག་
 ཉོ་ལུ་རྒྱུ་རྒྱུ་བ་ནི། སོ་ན་ནི། མགྲུ་ཉོ་ན་ནི་ལ་སོགས་པའི་རྒྱུ་རྒྱུ་འབྲུང་ནི་ཡོད་པ་ཨིན། འདི་ཡང་ཉེ་མ་
 མི་རྒྱ་གིས་སྤྱབ་པའི་ལ་རྒྱུ་རྒྱུ་མ་གཅིག་ཨིན་པར་ དངོས་སུ་སྤེ་ར་བྱུང་མུང་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་
 ཅིག་ཨིན་པས། དེ་ཡང་ཉེ་མ་ཨམ་སངས་རྒྱལ་ཟེར་མི་མོ་ར་ གྲུང་ལྷ་གསོལ་མཚོད་མ་སྤུལ་བར་ལོ་
 གཉིས་ཙམ་ལུས་ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་མོ་རང་གི་མིག་ཉོ་རྒྱུ་རྒྱུ་འབྲུང་ཡི་ཟེར་བཤད་ནི་འདུག། ལྷུལ་
 ལས་གསོལ་མཚོད་སྤུལ་ཞིན་མ་ལས་རྒྱུར་ དེ་བཟུམ་གྱི་རྒྱུ་དན་རྒྱུ་མོ་ར་ལུ་མ་བྱུང་མ་མཚན་ མོ་རའི་
 བཟུང་ཚང་ག་ལུ་ཡང་མ་བྱུང་ཟེར་བཤད་ནི་འདུག། (རྩ་རྒྱུ་འབྲེལ་ སྤྱི་ཚེས་ ༤/༡༢/༢༠༢༤)།

ལ་ལྷ་གིས་བཤད་དོ་བཟུམ་འབད་བ་ཅིན་ གྲུང་ལྷ་ལྷ་གསོལ་མཚོད་མ་སྤུལ་བ་ཅིན་གཞོན་པ་འདི་ཡང་
 མིག་ཉོ་ལུ་རྒྱུ་རྒྱུ་བ་ནི། སོ་ན་ནི། རྣམ་ཅོ་ལུ་སྤོམ་རྒྱུ་བ་ནི། མགྲུ་ཉོ་ན་ནི། སེམས་བྱུང་པ་མེད་པ་འགྲོ་
 བྱིའི་ལ་སོགས་པ་རྒྱུ་བྱུང་མ་ཨིན་ཟེར་བཤད་ནི་འདུག། (ཚེ་རིང་དཔལ་འབྲོང་། རྩ་རྒྱུ་འབྲེལ་ སྤྱི་
 ཚེས་ ༤/༡༢/༢༠༢༤)། ད་རུང་བཤད་ཚུལ་ཅིག་ལས་འབད་བ་ཅིན་ རྒྱུ་མ་སྤོམ་ནི། རྒྱུ་ཚོགས་ལག་
 ཚོགས་གི་ན་རྒྱལ་ལ་སོགས་པ་རྒྱུ་འབྲུང་ནི་ཡོད་ཟེར་བཤད་ནི་འདུག། (རྒྱུང་ལ། རྩ་རྒྱུ་འབྲེལ་
 སྤྱི་ཚེས་ ༤/༡༢/༢༠༢༤)། གོང་ལུ་འབྲེལ་གཏོགས་པ་རྒྱུ་གིས་བཤད་མི་ལུ་བལྟ་བ་ཅིན་ གྲུང་ལྷ་འདི་མ་
 གསོལ་བ་ཅིན་ གཞོན་པ་རོ་མ་འདི་ མིག་ཉོ་གྲུང་རྒྱུ་དོ་འོང་ནི་ཨིན་པས། འདི་གི་རྒྱ་མཚན་ཡང་
 སྤྱིར་བཏང་གྲུང་ལྷ་བསྟེན་མི་ག་ར་གིས་ གྲུང་ལྷ་གསོལ་བ་ཅིན་གཞོན་པ་ག་ཅི་ཡོད་ཟེར་དྲིས་བའི་
 ལན་ལུ་ འདི་མ་གསོལ་བ་ཅིན་ གཞོན་པ་འདི་མིག་ཉོ་ན་ནི་དང་ཡང་ཅིན་མིག་ཉོ་མེད་པ་འགྲོ་ནི་ལ་

སོགས་པ་རྩ་བུ་མ་ཡིན་ཟེར་བཤད་ནི་ཡོད་པའི་ཁར་ ལྷག་པར་བཀའ་ཤིས་གཡང་ཅེ་ ལྷོད་ཚོ་གོང་འོག་
ནང་ལུ་ གྲང་ལྷ་བསྟེན་མི་རྩུ་གིས་ཡང་ དེ་བཟུམ་སྟེར་བཤད་ནི་འདུག།

གྲང་ལྷ་འི་གསོལ་མཚོད་སྤུལ་བངས་ཀྱི་རིམ་པ།

སྤྱིར་བཏང་གི་ལྷ་ག་ཅི་ཡིན་རུང་ འདི་རྩ་བུ་གསོལ་མཚོད་སྤུལ་བའི་སྐབས་ གསོལ་མཚོད་སྤུལ་
བངས་ཀྱི་བྱ་རིམ་ཡོད་དོ་བཟུམ་སྟེར་ གྲང་ལྷ་འདི་ལུ་ཡང་ གསོལ་མཚོད་སྤུལ་བའི་སྐབས་བྱ་སྐྱོའི་
རིམ་པ་རྩ་བུ་ཡོད་པ་ལས་ གཤམ་འཁོད་ཀྱི་བྱ་སྐྱོའི་རིམ་པ་རྩུ་ ཚང་དགོཔ་ཡིན་པས། དེ་ཡང་ དང་པ།
ཆང་སྤྱད་བཟོ་ནི། ལྷམ་བཞི་པ་ལུ་སྤུལ་ནི་ཡིན་པ་ཅིན་ཀར་དང་ནག་གི་ཆང་སྤྱད་དང་ ལྷམ་དགུ་པ་ལུ་
སྤུལ་ནི་ཡིན་པ་ཅིན་ རྩུམ་གྱི་ཆང་སྤྱད་བཟོ་དགོཔ་ཡིན་པས། དེ་ལས་ཚེས་གངས་དང་འབྲིལ་ཏེ་ གྲང་
ལྷ་གསོལ་དགོཔ་ལས་ གྲང་ལྷ་གསོལ་ནི་གི་ཚེས་གངས་འདི་ཡང་ ༥ ༥ ༡༥ ༡༥ ༣༠ ལུ་
རྒྱུང་གཅིག་སྤུལ་བཏུབ་ཡིན་པས། དེ་སྟེ་སྤུལ་དགོ་མི་འདི་ཡང་ ཏེ་མ་ཕམ་གི་སྐབས་ལས་ར་ དེ་
སྟེ་སྤུལ་སྟོལ་ཡོད་ནི་འདི་གིས་ཡིན་ཟེར་རྒྱུང་གཅིག་མ་གཏོགས་ ཚོ་གངས་གཞན་ལུ་སྤུལ་མ་བཏུབ་
པའི་རྩུ་མཚན་འདི་ཡང་ དཔེར་ན་ས་བདག་བ་དན་ཡོད་པའི་སྐབས་དར་ཤིང་འཕྱར་བ་ཅིན་ཕན་པ་མེན་
པར་གཞོད་པ་ཡོད་དོ་བཟུམ་ གོང་འཁོད་ཀྱི་ཚེས་གངས་དེ་ལུ་མ་གསོལ་བ་ཅིན་ ཕན་པ་མེན་པར་
གཞོད་པ་འོང་ནི་གི་ཉེན་ཁ་ཡོད་ཟེར་བཤད་ནི་ཡིན་འདུག། (ཚོ་རིང་དཔལ་འབྱོར། རོ་རྒྱུང་རྒྱན་འབྲེལ།
༡/༠༣/༢༠༢༤)།

ཡིན་རུང་ ལྷམ་བཞི་པ་ལུ་སྤུལ་ནི་ཡིན་པ་ཅིན་ཀར་དང་ནག་གི་ཆང་སྤྱད་དང་ ལྷམ་དགུ་པ་ལུ་ཡིན་པ་
ཅིན་ རྩུམ་གྱི་ཆང་སྤྱད་བཟོ་དགོཔ་འདི་རྩུ་མཚན་བཤད་ནི་ཡིན་འདུག། དེ་ལུ་དབྱེད་པ་འབད་དེ་ལྷ་བ་
ཅིན་སྤྱིར་བཏང་གོང་ལུ་རོས་འཛིན་འབད་ཡོད་པའི་ལྷམ་བཞི་པ་ལུ་འབད་བ་ཅིན་ ཀར་དང་ནག་
གསར་པ་བསྟེན་དོ་ཡོད་པ་ད་ ལྷམ་དགུ་པ་ལུ་རྩུམ་གསར་པ་བསྟེན་དོ་ཡོད་པ་ལས་ ཐོག་གི་སྤྱད་འདི་དགོན་
མཚོག་ལུ་སྤུལ་བ་ཅིན་ རྒྱལ་མའི་ལོ་ནང་ལུ་ ལོ་ཐོག་ལེགས་ནི་དང་ རང་ལུ་ཡང་གཞོད་རྒྱུ་རྩུ་མི་འོང་
ཟེར་བའི་ཡིད་ཆེས་ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་ཡིན་པས།

གཉིས་པ། གཏོར་བཞེངས་ནི། གཏོར་མ་འདི་ཡང་ མར་གྱི་ཞལ་ཟས་གཅིག་རྒྱུ་མ་གཅིག་མ་
གཏོགས་གཏོར་མ་གཞན་བཞེངས་ནི་མིན་འདུག།

གསུམ་པ། ལྷ་ཤིང་བཟོ་ནི། ལྷ་ཤིང་དེ་ཡང་སྤོང་ཕུ་ཤིང་གི་བཟོ་སྒྲིལ་ཡོད་པའི་ཁར་ ལྷ་ཤིང་གི་དོན་ལུ་
སྤོང་ཕུ་ཤིང་ཐོག་གསུམ་འབད་མི་གཅིག་དགོ་པ་ཨིན་པས། དེ་ལས་ལྷ་ཤིང་ཐོག་གསུམ་འབད་མི་གུར་
ཟླམ་དགུ་པ་ལུ་ཨིན་པ་ཅིན་སྐད་པ་དཀར་པོ་དོམ་གང་དང་ལྷག་པ་ཤིང་བཀག་སྟེ་རྒྱུ་དགུ་བཟོ་ཐོག་
ལས་བསྐྱམ་དགོ། ཟླམ་བཞི་པ་ལུ་ཨིན་པ་ཅིན་ སྐད་པ་དཀར་པོ་དོམ་གང་དང་ལྷག་པ་ཤིང་
བཟུ་གཅིག་བཟོ་ཐོག་ལས་བསྐྱམ་དགོ། དེ་ལས་ལྷ་ཤིང་གུར་ལུག་བལ་དཀར་པོ་ཡང་ ཟླམ་དགུ་པ་
ལུ་ཨིན་པ་ཅིན་དགུ་བསྐྱམས་དགོ། ཟླམ་བཞི་པ་ལུ་ཨིན་པ་ཅིན་བཟུ་གཅིག་བསྐྱམ་དགོ་ཟེར་ཨིན་པས།
དེ་སྟེ་འགོ་འབྲེན་འཐབ་དགོ་མི་འདི་ཡང་ ཉེ་མ་པམ་གི་སྐབས་ལས་ར་ དེ་སྟེ་ཕུལ་སྤོང་ཡོད་ནི་འདི་
གིས་ཨིན་ཟེར་རྒྱུ་མ་གཅིག་མ་གཏོགས་རྒྱུ་མཚན་ག་ནི་ཡང་བཤད་ནི་མིན་འདུག། ཨིན་རུང་ སྐད་པ་
དཀར་པོ་དགོ་མི་འདི་ ལྷག་པ་ཤིང་སྤོང་ཕུ་ཤིང་གུར་བསྐྱམ་ནི་གི་དོན་ལུ་དང་ དཀར་པོ་ལག་ལེན་
འཐབ་དགོ་མི་འདི་ གུར་ལྷ་དཀར་པོ་མཚན་ནི་དོན་ལུ་ལག་ལེན་འཐབ་དོ་བཟུམ་འདུག། ལུག་གི་བལ་
དཀར་པོ་ལག་ལེན་འཐབ་དགོ་པའི་རྒྱུ་མཚན་བཤད་ནི་མེད་རུང་ འཕྲིན་ལས་རྒྱལ་མཚན་ (༢༠༢༠)
གྱིས་འབད་བ་ཅིན་ཉེ་མ་བོན་པོ་རྒྱ་གིས་ གུར་ལྷ་འདི་གསོལ་བའི་སྐབས་ ལུག་ལ་སོགས་པ་རྒྱ་བསད་
དེ་གསོལ་མཚན་ཕུལ་སྤོང་ཡོད་པ་ལས་བཞེན་ཉེ་ཨིན་ཟེར་བཀོད་དེ་འདུག། དེ་འབད་མ་ལས་ ལྷག་
ཚང་པའི་གུར་ལྷ་འདི་ཡང་ ཉེ་མ་བོན་གནག་པོ་དང་འདི་ཡང་སེམས་ཅན་ལུག་ལ་སོགས་པ་རྒྱ་དམར་
བསད་འབད་དེ་གསོལ་མཚན་ཕུལ་སྤོང་ཡོད་མི་དེ་ ལུག་ལས་བོན་དཀར་ལུ་གུར་བའི་སྐབས་ བོན་
དཀར་གྱི་བད་མཚན་ལུ་ ལུག་གི་བལ་དཀར་པོ་ལག་ལེན་འཐབ་སྤོང་གུར་བཟུམ་འདུག།

བཞི་པ། མཚན་པ་བསྐྱིག་ནི། མཚན་པ་འདི་ཡང་ བརྟུང་བ་ཚང་གི་རིགས་གཡས་ལུ་བསྐྱིག་ནི་དང་།

ཟ་བ་ཞལ་ཟས་¹ ཚུ་ ལྷ་ཤིང་གི་གཡོན་ལུ་སྤེ་བསྐྱེག་དགོཔ་ཨིན་པས། མཚོད་པ་ཚུ་བསྐྱེགས་ཚར་
 ཞིན་མ་ལས་བསངས་བཏང་སྟེ་ བྱིམ་ནང་གི་མི་ཚུ་ག་ར་ ཕྱག་སྤུལ་ནི་དང་སློན་ལམ་བཏབ་དགོཔ་
 ཨིན་པས། དེ་གི་ཤུལ་ལས་གྲུང་ལྷ་གསོལ་མི་འདི་གིས་ ལ་ལས་ “ལྷ་འོད་འདི་གོང་རྒྱལ།” ཚར་
 གསུམ་སྤྲེལ་ཏེ་ལྷ་འོད་ཞིན་མ་ལས་ “ལྷ་ཤིང་ག་བྱིགས་པར་བྱོན་ཤིག” ཟེར་བའི་ཚོག་ཚུ་སྤྲེལ་ཐོག་ལས་
 ལྷ་ལྷ་ཚར་བའི་ཤུལ་ལས་ “མཚོད་པ་བསྐྱེགས་ཡོད་མི་ཚུ་ག་ར་ གཙང་ཉོ་ཉོག་ཨིན་བཞེས་ཤིག”
 ཟེར་ལྷ་ལུ་སྤུལ་དགོ་ཟེར་བཤད་ནི་འདུག། (ཚེ་རིང་དཔལ་འབྱོར། རོ་རྒྱུང་རྒྱུན་འབྲེལ། སྤྱི་ཚེས་
 ༥/༡༡/༢༠༡༤)།

དེ་ལས་བྱིམ་ནང་གི་བཟའ་ཚང་ཚུ་གི་ལོ་འབད་བ་ཅིན་འདི་ཨིན་ཟེར་ བཟའ་ཚང་རེ་རེ་གི་ལོ་སྤྲེལ་སྟེ་
 “རྒྱུན་རབ་གོད་པ་ཚུ་ལས་ཁྱོད་ཀྱིས་སྤྲེལ་མཛོད་དགོ” ཟེར་ལྷ་ཚར་ཞིན་མ་ལས་མཚོད་པ་བསྐྱེགས་
 ཡོད་མི་ཚུ་ག་ར་ བྱིམ་ཐོག་ཁར་འབག་དགོཔ་ད་ དེའི་སྐབས་གྲུང་ལྷ་གསོལ་མི་དང་ ཁོ་གི་ཆ་རོགས་
 འབད་དེ་ཕོ་སྤྲེལ་མ་གཏོགས་ ཡམ་སྤུ་ཚུ་འབྱོ་མི་ཚོག་ཟེར་ཨིན་པས། (ཚེ་རིང་དཔལ་འབྱོར། རོ་
 རྒྱུང་རྒྱུན་འབྲེལ། སྤྱི་ཚེས་༥/༡༡/༢༠༡༤)། འདི་གི་རྒྱ་མཚན་འབད་བ་ཅིན་ ཉེ་མ་ལས་ར་དེ་འགོ་
 འབྲེན་འབབ་སློལ་ཡོད་ནི་འདི་གིས་ཨིན་ཟེར་ མ་གཏོགས་རྒྱ་མཚན་གཞན་ག་ནི་ཡང་བཀོད་ནི་མིན་
 འདུག། ཨིན་རུང་དེ་ལུ་བཏག་དཔུད་འབད་དེ་ལྷ་བ་ཅིན་ སུམ་ཚུ་གཏོར་མ་དང་ཚོགས་ཚུ་འབག་སྟེ་
 བྱིམ་གྲུང་ཐོག་ཁར་འཛོགས་པ་ད་ ཕོ་སྤྲེལ་ལས་ཡམ་སྤུ་དག་དོ་ཡོད་པ་ད་ ཅིག་འདི་རང་སོའི་གཡུས་
 གོའི་ཡིད་ཆེས་ལུ་བརྟེན་ཡང་ཨིན་མ་བཟུམ་འདུག།

དེ་ལས་བྱིམ་ཐོག་ཁར་སྟོད་ཚར་ཞིན་མ་ལས་ ད་རུ་ཚར་ཅིག་ “ལྷ་འོད་དེ་གོང་རྒྱལ།” ཟེར་ཚར་
 གསུམ་སྤྲེལ་སྟེ་ལྷ་ལྷ་ཞིན་མ་ལས་ དེ་ལས་ “གཏོར་མ་ལེན་པར་བྱོན་ཤིག” ཟེར་ལྷ་སྟེ་ “གཏོར་མ་
 དང་ཚོགས་ཚུ་ག་ར་ སྤྱི་གི་བ། ཤི་གི་བ་མེད་པར་སྤུལ་མ་ཨིན། ཕོ་འབྲེ་གཡུས་ལུ་མ་བཞུགས། མོ་འབྲེ་

¹ ཞལ་ཟས་ཟེར་མི་འདི་ ལུ་ལྷ་ཤིང་གི་གཡོན་ལུ་ མར་བཏོགས་ཏེ་ གཏོར་མ་ཞལ་ཟས་ཀྱི་བཟོ་རྒྱུ་བཟོ་སྟེ་བཀའ་མི་ཅིག་ལུ་སྤྲེལ་ཨིན་པས།

གཡོན་ལུ་མ་བཞུགས། ག་ར་ལུ་གཞོན་པ་མ་བསྐྱལ་ཤིག། གཤིན་འདྲེ། གསོན་འདྲེ། བདུད། མ་
 མོ་ཚུ་ལུ་མ་བྱིན་ཤིག།” ཟེར་སྐྱབ་སྡེ་སྡོན་ལམ་བཏབ་ཐོག་ལས་སྤུལ་དགོས་ཡིན་མས། དེ་ལས་ལྷ་ཤིང་
 འཕྱར་ཞིན་མ་ལས་ ཚང་སྤྱད་དང་ཚོགས་ཚུ་ རྩོགས་བཞི་མཚམས་བརྒྱད་ལུ་གཏོར་བའི་ལྷག་མ་ཚུ་ལྷ་
 ཤིང་འོག་ལུ་སྤྱང་བཞག་ནི་འདུག། དེ་ལས་མར་མ་ལོག་པའི་ཉེ་མ་ “ལྷ་རྒྱལ་ལོ། འདྲེ་པམ་ལོ།” ཟེར་
 ཚར་གསུམ་སྐྱབ་སྡེ་མཚུག་བསྐྱེ་ནི་འདུག། དེ་འབད་ལས་ གུང་ལྷ་སྤུལ་བའི་སྐབས་ཡམས་སྤུ་ཚུ་གིས་
 སྤུལ་མ་བཏུབ་མ་ཚད་ རྒྱ་གྲིབ་དང་ཤི་གྲིབ་ཡོད་མི་ཚུ་གིས་ཡང་སྤུལ་མི་བཏུབ་ཟེར་བཤད་ནི་འདུག། དེ་
 ཡང་ ཉེ་མ་གཡུས་འདྲི་ནང་ རྒྱུན་བདག་ཡམ་ཅིག་གིས་ གུང་ལྷ་སྤུལ་མི་ལོ་རྒྱ་མ་ཐོབ་ལས་བརྟེན་ མོ་
 ར་གིས་ཕོ་སྐྱེས་བཟོ་སྡེ་ གུང་ལྷ་གསོལ་དགོས་བྱུང་ཅུག། སྤྱིར་བཏང་མོ་ར་འདྲི་ གུང་ལྷ་གསོལ་མིའི་
 བརྒྱུད་པ་མེན་པའི་ཁར་ཕོ་སྐྱེས་ཡང་མེན་མ་ལས་ རྒྱལ་ལས་མོ་ར་གི་ ཡན་ལག་ལུ་གཞོན་རྒྱུན་བྱུང་
 ཡོད་པ་མ་ཚད་ ད་ལྟོའི་བར་ན་ཡང་འག་མ་ཚུགས་པར་དངོས་སུ་སྡེ་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཚུ་བཤད་ནི་
 འདུག། དེ་འབད་ལས་ སྤུལ་མི་འདྲི་ཡང་ཕོན་ལྷ་གསོལ་མི་ ས་བརྒྱུད་བྱ་བརྒྱུད་སྡེ་འོང་དགོ་
 པའི་ཁར་ དེས་པར་དུ་ཕོ་སྐྱེས་ཀྱིས་ར་གསོལ་མཚོད་སྤུལ་དགོས་ཡིན་མས། (ཚེ་རིང་དཔལ་
 འབྲོར། རོ་རྒྱུད་རྒྱུན་འབྲེལ། སྤྱི་ཚེས་ ༤/༡༢/༢༠༢༤)།

གུང་ལྷ་བཟང་མ་བཟང་གི་བརྟེན་ཐབས།

ལཱ་དང་བྱ་བ་ག་ཅི་ར་ཡིན་རུང་ དེའི་འབྲས་བུ་ལུ་བཟང་ངན་གྱི་རྣམ་བཞག་ཡོད་དོ་བཟུམ་སྡེ་ གུང་ལྷ་
 སྤུལ་ཚར་བའི་རྒྱལ་ལས་ དེ་ལུ་ཡང་བཟང་ངན་གྱི་རྣམ་བཞག་ཡོད་པ་མ་ཚད་ བཟང་ངན་ག་ཅི་ཡིན་
 ར་བཟུ་ནི་གི་སྤོལ་ཡང་འདུག། དེ་ཡང་གུང་ལྷ་བཟང་བ་ཅིན་ བྱིམ་ཐོག་ལུ་སྤུལ་ཡོད་པའི་གཏོར་མ་དང་
 ཚོགས་ཚུ་ ལྷ་བྱ་ཟེར་ བྱུ་ལོ་ཚུ་བཟང་བར་འོང་དོ་ཡོད་པ་ཡིན་པས། དེ་ལས་རྒྱུན་བདག་ཚུ་ལུ་ ལོ་
 གཅིག་གི་རིང་གཞོན་པའི་རྒྱུན་ངན་ཚུ་ག་ནི་ཡང་མི་འོང་ཟེར་བའི་ཡིད་ཆེས་བསྐྱེད་ནི་འདུག། གལ་སྲིད་
 གུང་ལྷ་དེ་མ་བཟང་བ་ཅིན་ དེ་གི་རྟེན་མཚན་ཡང་ གུང་ལྷ་གསོལ་དེ་བདུན་ཕྲག་ལང་སོང་རུང་ ལྷ་
 བྱུ་ལོ་ཚུ་གཏོར་མ་བཟང་བར་འོང་ནི་མེད་པ་མ་ཚད་ བཟང་ཚང་ནང་ལུ་གཞོན་རྒྱུན་རེ་བྱུང་མ་ཡིན་ཟེར་

བཤད་ནི་འདུག། གཞོན་རྒྱུན་དེ་ཡང་ སྤྱིན་བདག་སངས་རྒྱལ་ཟེར་མི་རྟེ་མ་ལས་ན་ཏེ་ཡོད་པ་ལས་
བརྟེན་གྱང་ལྷ་སྤུལ་ལུག། ཨིན་རུང་ལྷ་དེ་མ་བཟང་མ་ལས་བརྟེན་ སྤྱིན་བདག་མོར་ དྲག་མ་ཚུགས་
པར་ལྷན་ལས་བཅད་དེ་ལུས་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཚུ་ གྱུང་ལྷ་གསོལ་མི་ཚེ་རིང་དཔལ་འབྱོར་གྱིས་
བཤད་ནི་འདུག། (རོ་རྒྱུང་རྒྱུན་འབྲེལ། སྤྱི་ཚེས་ ༥/༡༢/༢༠༡༤)། དེ་འབད་མ་ལས་ གྱུང་ལྷ་སྤུལ་ཚར་
བའི་ལུལ་ ལྷ་བྱ་ཨོ་ལ་འོང་སྟེ་གཏོར་མ་དང་ཚོགས་ཚུ་བ་བ་ཅིན་ལྷ་བཟང་ནི་དང་ མ་བ་བ་ཅིན་ལྷ་མ་
བཟང་བཟང་མ་འབད་ཡིད་ཆེས་བསྐྱེད་ནི་འདུག།

གཡུས་ཚན་དེ་ནང་ལུ་དར་ཡོད་པའི་གྱུང་ལྷ་འཛིན་རིགས།

གྱུང་ལྷ་ལུ་རིགས་མ་འདྲཱ་ལེ་ཤ་ཡོད་དོ་བཟུམ་ གཡུས་ཚན་དེ་ནང་ལུ་ཡང་ གྱུང་ལྷ་ལུ་རིགས་མ་
འདྲཱ་གསུམ་དེ་ཅིག་ཡོད་པ་སྟེ་བཤད་ནི་འདུག། དེ་ཡང་གཙང་གཤུང་དང་མར་ཞིང་གི་གཡུས་ཚན་
ནང་ལུ་གསོལ་སྟོལ་ཡོད་པའི་གྱུང་ལྷ་ལུ་ དར་ཅན་པའི་གྱུང་ལྷ་ཟེར་སྐབ་ཨིན་པས། དེ་ལས་གོར་ཞིང་
དང་སྤོན་ཚུ་ཟེར་བའི་གཡུས་ཚན་ཚུ་ནང་གསོལ་སྟོལ་ཡོད་པའི་གྱུང་ལྷ་འཛིན་རིགས་ལུ་ ཨ་བརྒྱ་པའི་གྱུང་
ལྷ་ཟེར་སྐབ་ཨིན་པས། ད་རུང་གཡུས་གོ་ རྟོགས་དཀའ་སྤུག་དང་ཐོང་ཁར་ཚུ་ནང་གསོལ་སྟོལ་ཡོད་
མིའི་རིགས་ལུ་ ལྷ་ག་ཚང་པའི་གྱུང་ཟེར་ཁག་མ་འདྲཱ་གསུམ་དེ་ཅིག་ཡོད་པ་སྟེ་བཤད་ནི་འདུག།
(རྒྱུང་ལ། རོ་རྒྱུང་རྒྱུན་འབྲེལ། ༥/༡༢/༢༠༡༣)།

དར་ཅན་པའི་གྱུང་ལྷ་ཟེར་མི་འདི་ བཟ་ཤིས་གཡང་ཚེ་ ཁམས་དྲངས་ཆེད་འོག་ གཡུས་དར་ཅན་
ལས་ཚུར་དར་ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་ཨིན་པས། དེ་ལས་ཨ་བརྒྱ་པའི་གྱུང་ལྷ་ཟེར་མི་འདི་ མོང་སྐར་
ཤིར་ལུང་ཆེད་འོག་ ཨ་བརྒྱ་ལས་ཚུར་དར་ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་ཨིན་པས། ལྷ་ག་ཚང་པའི་གྱུང་ལྷ་ཟེར་
མི་འདི་ གཡུས་ཚན་གཞན་ལས་ཚུར་དར་དར་མེན་པར་ སྟོན་པ་མའི་སྐབས་ལས་ར་ གཡུས་ཚན་
དེ་ནང་ལུ་དར་ཏེ་ གསོལ་སྟོལ་ཡོད་པ་སྟེ་བཤད་ནི་འདུག།

སྐྱུག་ཚང་པའི་གྲུང་ལྷ་འདི་གོང་ལུ་བཤད་དོ་བཟུམ་ བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གི་གྲུམ་བཙན་པོའི་སྲས་ཉ་མི་
 གཡུས་ཚན་དེ་ནང་ལུ་བྱོན་ཏེ་གདན་ས་ཆགས་ཞིན་མ་ལས་རྒྱུར་དར་བུག། དེ་ལས་རིམ་པ་བཞིན་ཡུས་
 གཞན་ཁར་དར་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་བཤད་མི་ལུ་བལྟ་བ་ཅིན་ སྐྱུག་ཚང་པའི་གྲུང་ལྷ་ལས་བརྟེན་ གཡུས་
 དར་ཅན་དང་དེའི་འོག་ལུ་ཡོད་པའི་གཡུས་ཚན་བྲག་རྩ་ལ་སོགས་པ་རྒྱ་ནང་དར་བྱུང་སོང་བུག། དེ་
 འབད་མ་ལས་དར་ཅན་པའི་གྲུང་ལྷ་འདི་ རུམ་གྲ་ཅིག་སྐྱུག་ཚང་པའི་གྲུང་ལྷ་དང་མ་འདྲམ་ཡོད་རུང་
 གཞི་ངོ་མ་འདི་ སྐྱུག་ཚང་པའི་གྲུང་ལྷ་ཨིན་མ་སྟེ་ཤེས་རྒྱུགས་པས། དེ་ཡང་གཡུས་ཚན་དེ་ནང་ལས་
 ཉ་མིའི་བརྒྱུད་པ་རྒྱ་ བཙན་ཁར་ལ་ཟེར་ས་ལུ་ གདན་ས་ཆགས་ཏེ་ བོན་དང་འབྲེལ་བའི་ལམ་སྟོལ་
 ལེ་ཤར་དར་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱ་བཤད་ནི་ཡོད་པའི་ཁར་ བྲག་ཅའི་གཡུས་ཚན་ནང་དར་ཡོད་པའི་
 གྲུང་ལྷ་དེ་ཡང་ གྲུང་ལྷ་དཀར་པོ་ཨིན་མ་མ་ཚད་ འབད་ཐངས་ཡང་ཉ་ལམ་ཚ་འདྲམ་འདུག། (བསྟན་
 འཛིན་རྩོ་མེ། ལོ་མེད།)།

དེ་བཟུམ་སྟེ་ གཡུས་ཚན་དེ་ནང་ལུ་དར་ཡོད་པའི་ ཨ་བརྒྱུ་པའི་གྲུང་ལྷ་ཟེར་མི་འདི་ཡང་ གཡུས་ཚན་
 དེ་ནང་གི་མི་རྒྱ་གིས་བཤད་དོ་བཟུམ་འབད་བ་ཅིན་ མོང་སྐར་ཨ་བརྒྱུ་ལས་རྒྱུར་དར་ཡོད་པ་སྟེ་བཤད་
 བོ་ཡོད་རུང་ བསྟན་འཛིན་རྩོ་མེ། (ལོ་མེད།) གིས་བཤད་དོ་བཟུམ་འབད་བ་ཅིན་ གཡུས་ཚན་དེ་
 ནང་ལུ་ཡང་ ཉ་མིའི་བརྒྱུད་པ་དང་ལྷ་སྲས་གཙང་མའི་བརྒྱུད་པ་རྒྱ་དར་ཡོད་པ་སྟེ་བཤད་དེ་ཡོད་པ་
 ལས་ གྲུང་ལྷ་དེ་ཡང་ ཉ་མིའི་བརྒྱུད་པ་རྒྱ་ལས་དར་བའི་ སྐྱུག་ཚང་པའི་གྲུང་ལྷ་ར་འོང་ནི་བཟུམ་
 འདུག། དེ་འབད་མ་ལས་ ཨ་བརྒྱུ་པའི་གྲུང་ལྷ་འདི་ ག་ཏེ་ལས་དར་དར་མ་ཨིན་ན་ཞིབ་འཚོལ་འབད་
 དགོས་འདུག།

གྲུང་ལྷ་གསོལ་མཚོད་ཀྱི་བསྐྱར་བ་དང་དཀར་པོ།

གྲུང་ལྷ་དེ་ཡང་ལོ་ཨ་རྟག་ར་སྤུལ་དགོ་པའི་ཁར་ གལ་སྲིད་སྤུལ་མ་རྒྱུགས་པ་ཅིན་ སྤྱིན་བདག་རྒྱ་ལུ་
 རྒྱུན་ལྷན་བར་ཆད་རྒྱ་འབྱུང་དོ་ཡོད་པའི་ཡིད་ཆེས་བསྐྱེད་ནི་འདུག། དེ་ཡང་ཉེ་མ་འབད་བ་ཅིན་ གྲུང་

ལྷ་དེ་རང་ལྷ་བཞི་པ་དང་དགུ་པ་ལུ་ ཚར་གཉིས་རེ་སྤུལ་དོ་ཡོད་པ་ཡིན་རུང་ ད་རེས་ནངས་པ་འབད་
བ་ཅིན་ ལྷ་མ་དགུ་པ་ལུ་ཚར་གཅིག་ལས་སྤུལ་ནི་མིན་འདུག། དེ་ལས་ཉེ་མ་འབད་བ་ཅིན་ ལྷ་མ་བཞི་
པའི་ཚང་སྤུད་ཀྱི་དོན་ལུ་ཀར་དང་ནག་ལག་ལེན་འཐབ་དོ་ཡོད་རུང་ ད་རེས་ནངས་པ་ལུ་ ཀར་དང་
ནག་གི་ལུ་འབད་ནི་མེད་པ་ལས་ ལྷ་མ་བཞི་པ་ལུ་སྤུལ་སྲོལ་ཡོད་མི་འདི་ ཉམས་སོང་བྱུག། དེ་སློ་
ཉམས་དགོ་མི་འདི་ཡང་ གཡུས་གོའི་འཕྲོད་ཁུངས་མར་ཕབ་སོང་ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་ཡིན་པས།

དེ་མ་ཚད་ ལྷ་ལུ་བའི་སྐབས་ལུ་ ཁ་ལས་ཚིག་མ་འདམ་ལེ་ག་སྐབ་སྟེ་ ལུ་སྲོལ་ཡོད་རུང་ ད་རེས་
ནངས་པ་ཚིག་ཚུ་མངམ་ར་ཉམས་སོང་བྱུག། ཡིན་རུང་ ཚིག་དེ་ཚུ་ག་ར་ཚངམ་སྟེ་སྐབ་མ་ཤེས་རུང་
ཕ་བརྒྱད་བྱ་བརྒྱད་ཀྱི་ ལྷ་གསོལ་མི་ཅིག་ཡིན་པ་ཅིན་ ལྷ་དེ་བཟང་འོང་ཟེར་བཤད་ནི་འདུག། ཚིག་
ཚུ་ཉམས་དགོ་པའི་རྒྱ་མཚན་གཙོ་བོ་ར་ ཚིག་ཚུ་ཁ་རྒྱུན་འབད་དེ་ སྲོ་ལུ་བཞག་སྟེ་ སྐྱོར་ནི་རྒྱུང་
གཅིག་མ་གཏོགས་ ཡིག་ཐོག་ལུ་བཀོད་དེ་མེད་པ་ལས་ཉམས་ཡོད་པ་ཡིན་མས།

ད་རུང་ཁ་ཚང་དང་མཚམས་སྦྱོར་ཚང་ཟེར་ ལྷ་གསོལ་མི་ལུ་དངས་སྲོལ་ཡོད་མི་དེ་ཡང་ཉམས་བྱུག།
ཁ་ཚང་དང་མཚམས་སྦྱོར་ཚང་ཟེར་མི་འདི་ གཏོར་མ་དང་ལྷ་ཤིང་ཚུ་ བྱིམ་ཐོག་ཁར་མ་བཀལ་བའི་
ཉེ་མ་ འཐུང་དོ་ཡོད་པ་ཡིན་པས། ཚང་འདི་ཡང་མི་ལུ་མེན་པར་ ལྷ་ལུ་སྤུལ་བའི་ཚུལ་ཡིན་མ་སྟེ་ཡིད་
ཆེས་བསྐྱེད་དོ་ཡོད་པ་ཡིན་པས། དེ་ཉམས་དགོ་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་ ཚང་འཐུང་བ་ཅིན་ བྱིམ་ཐོག་
ལས་བྱུད་ནི་གི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་མ་ཚད་ ལྷ་གསོལ་མི་ཁོ་ར་ཡང་ ཚང་མ་འཐུང་མི་ཅིག་འབད་མ་ལས་
ཁ་ཚང་དང་མཚམས་སྦྱོར་ཚང་དེ་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་མེད་ཟེར་ཡིན་པས།

དེ་ལས་གུང་ལྷ་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་དཀའ་ངལ་གཙོ་བོ་ར་ གུང་ལྷ་དེ་གི་སྐོར་ལས་ཤེས་མི་ གཡུས་
ཁའི་མི་རྒྱན་ཤོས་དག་པ་ཅིག་དང་ལྷ་གསོལ་མི་ཚུ་གིས་རྒྱུང་གཅིག་མ་གཏོགས་ གཞན་ན་གཞོན་
ཚུ་གིས་ དེ་གི་སྐོར་མི་ཤེས་དོ་ཡོད་པ་མ་ཚད་ གཡུས་ཁའི་མི་མངམ་གིས་ར་སྤུལ་ཐངས་ཀྱི་རིམ་པ་

ཡང་མ་ཤེས་པ་ལས་བརྟེན་ཚོག་ཚུ་ག་ར་ཉམས་ཡོད་པ་མ་ཚད་ ཐ་མཚུག་ལུ་ བྱང་ལྟ་འདི་ཡང་ ཉམས་ཏེ་ཕ་མེད་ལུ་འགྱུར་ནི་གི་ཉེན་ཁ་འདུག།

མཚུག་བསྟུ།

མདོར་བསྟུ་བ་ཅིན་ ལྷག་ཚང་པའི་བྱང་ལྟ་ཟེར་མི་འདི་ བོན་དཀར་ཨིན་པའི་ཁར་ དེ་ལུ་གསོལ་ མཚོད་སྤུལ་མི་འདི་ཡང་ བ་བརྒྱད་བྱ་བརྒྱད་སྟེ་འོང་དགོ་ཟེར་ཨིན་པས། སྤྱིར་བཏང་བྱང་ལྟ་འདི་ག་ དེ་སྟེ་དར་དར་མ་ཨིན་ན་གཡུས་ཚན་དེ་ནང་གི་མི་ཚུ་གིས་ མི་ཤེས་དོ་ཡོད་པ་ཨིན་རུང་ བསྟན་འཛིན་ རྩོམ་མི་ལེ་ཤེད། གིས་འབད་བ་ཅིན་བོད་ལས་ཉལ་ཁྲི་སྐྱབས་བཅོལ་བ་སྟེ་ཕྱོན་ཏེ་ སྟོང་མི་བྱང་སའི་ གཡུས་ཚན་ནང་ལུ་གདན་ས་བཅགས་ཞིན་མ་ལས་ཚུར་བོན་དང་འབྲེལ་བའི་བྱང་ལྟ། སྐབས་ལ་ མོགས་པ་ལེ་ཤེད་དར་ཡོད་པ་སྟེ་བཤད་དེ་འདུག། དེ་འབད་མ་ལས་གཡུས་ཚན་དེ་ནང་ལུ་བོན་དང་ འབྲེལ་བའི་སྟོལ་ལེ་ཤེད་ཡོད་པའི་ནང་ལས་ གཞན་ཚུ་ཉམས་ཏེ་ད་རེས་ནངས་པ་བྱང་ལྟ་རྒྱུ་རྒྱུ་མ་ གཅིག་ལུས་ཏེ་འདུག། བོན་དང་འབྲེལ་བའི་ལམ་སྟོལ་འདི་ གཡུས་ཚན་དེ་ནང་རྒྱུ་རྒྱུ་མ་གཅིག་མེན་པར་ གཞན་ཁ་ཡང་དར་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཚུ་ཡང་བཀོད་དེ་འདུག། ད་རེས་ནངས་པ་འབད་བ་ཅིན་ གཡུས་ཚན་དེ་ནང་ལུ་ བྱང་ལྟ་ལུ་རིགས་མ་འདྲམ་ དར་ཅན་པའི་བྱང་ལྟ། ཨ་བརྒྱུ་པའི་བྱང་ལྟ། ལྷག་ཚང་པའི་བྱང་ལྟ་ཟེར་ གསུམ་དེ་ཅིག་དར་ཡོད་པ་སྟེ་བཤད་ནི་འདུག། སྤྱིར་བཏང་དེ་ཚུ་ག་ར་ འབྲུང་ས་གཞི་འདི་ ཉལ་ལས་ཨིན་རུང་ གསོལ་ཐངས་ཀྱི་བྱ་རིམ་དང་རྒྱུས་ཚོད་ཀྱི་ཐད་ལུ་ རུམ་ག་ དེ་མ་འདྲམ་འདུག།

ལྷག་ཚང་པའི་བྱང་ལྟ་འདི་ ཉེ་མ་འབད་བ་ཅིན་ ལོ་གཅིག་ལུ་ཚར་གཉིས་སྤུལ་སྟོལ་ཡོད་པ་ཨིན་རུང་ ད་རེས་ནངས་པ་འབད་བ་ཅིན་ཚར་ཅིག་ལས་བརྒྱལ་སྤུལ་ནི་མེད་པ་ཨིན་པས། སྤུལ་བའི་སྐབས་ལུ་ སྐྱེས་སྐྱིབ་དང་ཤི་སྐྱིབ་མེད་པར་ ཚེས་གྲངས་ ༤ ༥ ༡༤ ༡༥ ༡༦ གང་རུང་ལུ་སྤུལ་དགོཔ་ ཨིན་པས། དེ་བརྩམ་གྱི་བྱང་ལྟ་གསོལ་བའི་སྐབས་ སྤུལ་སྟོལ་ཡོད་པའི་ཚོག་ཚུ་ཉམས་ཡོད་པ་མ་

ཚད་ ཀར་དང་ནག་གི་འཕྲོད་ཁུངས་མེད་པ་ལས་ ལྷན་བཞེ་པ་ལུ་སྤུལ་གསོལ་ཡོད་མི་འདི་ཡང་
ཉམས་ལུགས།

རྒྱལ་རྒྱུ་དཔེ་དེའི་

མཁན་པོ་ཚུལ་ཁྲིམས་སློབ་གྲོ་སྒྲིག་། (༢༠༠༧) དེང་རབས་བསྐྱེད་བྱ་བའི་འགྲེལ་། བོད་བརྒྱུད་ནང་
བསྐྱེད་གསུང་རབ་སྐྱེ་བསྐྱེད་ཁང་།

འཛིགས་བྲལ་ཡེ་ཤེས་དོ་རྗེ། (༢༠༡༣) ཀངས་ཚན་བོད་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་རབས་འདུས་གསལ་རྒྱ་
བཀོད་པ་སློབ་མེད་དྲུང་ཤེལ་འཕུལ་གྱི་མེ་ལོང་། Taiwan

ཉལ་ཉི་མ་འོད་ཟེར། (༡༩༥༥) ཚོས་འབྱུང་མེ་ཉོག་སྒྲིང་པོ་སྐྱེད་ཅི་འདི་བཅུད། བོད་སྐྱོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་
རྒྱུ་དཔེ་སྐྱེད་ཁང་།

བསྐྱེད་འཛིན་དོ་རྗེ། (ལོ་མེད།) འབྲུག་ཤར་ཕྱོགས་སུ་རྗེ་དཔོན་འབྱུང་རབས་བྱིས་པ་དགའ་བའི་རྒྱ་
རྒྱུ། ལག་བྲིས་མ།

འཕྲིན་ལས་རྒྱལ་མཚན། (༢༠༢༠) འབྲུག་གི་ལམ་སྲོལ། བཟུངས་གཡང་ཅེ་བྲག་རྩ་གཡུས་
ཚན་གྱི་གྲུང་ལྷ་དཀར་པོའི་གསོལ་མཚན་གྱི་ལོ་རྒྱུས། (འཕྲོད་རིམ་༡ པ།) གྲོང་གསལ་།
རིག་གཞུང་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲྭ།

ཆེ་རིང་ལོ་རྒྱུ་འཛོམས། (ལོ་མེད།) བོད་ཀྱི་རྒྱུད་ཡིག་སྐྱེད་སྐྱོབ་ལྟེན་ཆེད་གྲྲིང་བ།

<https://bodyiglobjong.com/> རྒྱུ་ལས་སྐོབ་ཡོད།

Pelgen, U. (2002). *Mkhar Phud: A non-Buddhist festival of Eastern Bhutan*. In *Proceedings of the Ninth Seminar of the International Association for*

Tibetan Studies, 2000. Volume 9: Territory and Identity in Tibet and the Himalayas (pp. 195–210). Brill.

Penjor, D. (2021, June 23). *Wamling Kharpu: A vanishing non-Buddhist festival*. Dorji Penjor's Blog.
<https://dorjipenjore.wordpress.com/2021/06/23/wamling-kharpu-a-vanishing-non-buddhist-festival/>

Pommaret, F. (2004). *Yul and yul lha: The territory and its deity in Bhutan*. *Bulletin of Tibetology*, 40(1), 39–67. Namgyal Institute of Tibetology.

Smith, J. A. (2017). Textual analysis. In J. Matthes, C. S. Davis, & R. F. Potter (Eds.), *the international encyclopedia of communication research methods*. Wiley-Blackwell.